

Experiment Krewerd

Nieuwsbrief

April 2022

Beste dorpsgenoten,

In deze nieuwsbrief informeren we jullie graag over de volgende punten:

- Nieuws vanuit het coöperatiebestuur
- Ontwikkelingen rondom de versterking
- Energietransitie: update vanuit het project Aardgasvrije Wierdedorpen
- Flora en Fauna: de 5V-gevel
- Dorpsvernieuwing
- Bewonersavond
- Springschool Hanzehogeschool

Nieuws van het coöperatiebestuur

Op donderdag 19 mei a.s. organiseren we weer een bewonersavond in Kredo. Deze bijeenkomst start om 19:30 uur en we willen dan graag met jullie spreken over de voortgang van de versterking en schadeafhandeling en over het energieplan. Wat eerste onderwerp betreft speelt vooral de kwestie van funderingsschade waar bij een aantal woningen sprake van is. Wat betekent dit voor de aanpak van de versterking? Leidt funderingsschade eerder tot sloop en nieuwbouw? We hebben bestuurlijk overleg aangevraagd met de gemeente en de NCG om hierover duidelijkheid te krijgen. Dit geldt ook voor de vergoeding voor tijdelijke huisvesting. Het energieplan gaat onder andere over een vergistingsinstallatie voor het dorp. Die zou een jaar of vijf het dorp van eigen gas moeten voorzien. Het bestuur bekijkt of dat plan nog steeds is uit te voeren. Op de 19de mei informeren we jullie daar verder over.

Tot slot: met het vertrek van Frits, dat we respecteren, is een vacature in het bestuur ontstaan. We dragen graag Willy Huisken voor als nieuw bestuurslid.

Meer informatie over de bewonersavond volgt nog.
Tot ziens op 19 mei a.s.!

Vriendelijke groet

Willem Smink

Versterking

Vragen over de begroting Fons legt uit:

Het bestuur heeft enkele vragen binnengekregen over de begrotingen. Waarom zijn deze nog niet is goedgekeurd? In deze nieuwsbrief leggen we uit hoe dit zit.

Voor Krewerd zijn er eigenlijk twee experimenten afgesproken met de NCG (De NCG regelt de versterking namens de regering).

De eerste afspraak: in Krewerd zijn de huizen beoordeeld door constructeurs op basis van vakkennis en ervaring, maar vooral ook op basis van 'gezond boerenverstand'. Hierdoor is dit proces niet alleen sneller, maar ook goedkoper. Dit is inmiddels succesvol afgesloten.

De tweede afspraak: iedere bewoner kiest een eigen architect. Die gaat de beoordeling van de constructeur in overleg met jullie als huiseigenaren omzetten in een Voorlopig Ontwerp. Voor dit Voorlopig Ontwerp is een begroting gemaakt, met de geschatte kosten, omdat de plannen nog niet op detailniveau zijn uitgewerkt.

De NCG is echter gewend om te werken met definitieve begrotingen, waarin op gedetailleerd staat vermeld hoeveel spijkers, hoeveel hout en hoeveel staal er precies in het plan zitten. Omdat Krewerd een experiment is, vraagt dit dus om een afwijkende aanpak. Het kost tijd om dit proces goed met elkaar te regelen.

Uiteindelijk heeft de NCG gezegd: we zijn het eens met de maatregelen die in het versterkingsplan zijn opgenomen, maar we denken dat de begrotingen te hoog zijn. Daarom heeft de NCG het geld, dat nodig is om de plannen uit te werken tot en met de aanbesteding aan de aannemer, ter beschikking gesteld via een subsidie aanvraag in een bouwdepot. Als de plannen geheel zijn uitgewerkt en er een definitieve begroting ligt, zal de NCG deze opnieuw beoordelen of de prijzen 'marktconform' zijn. Dit is de reden waarom de NCG het begrotingsbedrag nog niet heeft goedgekeurd.

Rol van de Architect in het hele traject

De architect begeleidt jullie als bewoners om de plannen, die er nu zijn, verder definitief uit te werken. Daarnaast verwerkt de architect ook de extra bewonerswensen/eisen en de maatregelen voor de energietransitie. Dit zal leiden tot een Definitief Ontwerp waarin alle wensen/eisen/maatregelen zijn verwerkt. Als dit

Definitief Ontwerp door jullie als huiseigenaren is goedgekeurd, dan maakt JBG een definitieve begroting die (voor wat betreft de versterking) naar de NCG gaat.

Wanneer de NCG akkoord is met deze definitieve begroting, dan gaat de architect in overleg met de Bouwdirecteur (Jan Grijpma, Ben van Rein) contractstukken maken voor de aannemer. En de bouwdirecteur gaat het plan aanbesteden bij de aannemer, waarna de bouw kan starten.

Funderingsproblematiek

Schade aan funderingen is een probleem dat alles nog ingewikkelder maakt. De rijksoverheid worstelt ermee. De Tweede Kamer heeft een oplossing gevraagd, maar de minister en staatssecretaris treuzelen. Wij adviseren mensen met schade aan funderingen, om hun versterking tot die tijd uit te stellen. Het is zeer frustrerend, maar het kan niet anders.

Vanuit Krewerd hebben we ervoor gepleit ons dorp ook in deze problematiek naar voren te halen. De NCG geeft hieraan tot nu toe geen gehoor. Daarom heeft onze voorzitter Willem Smink aan de gemeente gevraagd een bestuurlijk overleg met de NCG en gemeente te organiseren. Dat wordt binnenkort gepland.

Zelf kiezen voor sloop/nieuwbouw

Er zijn bewoners die samen met hun architecten willen uitzoeken of sloop/nieuwbouw mogelijk is in hun geval. Het bedrag dat nu staat voor versterking zou dan vermeerderd moeten worden met een eigen bijdrage. Met de NCG hebben we deze mogelijkheid ook contractueel vastgelegd.

Ook hier loopt het overleg niet soepel. Voorlopig hebben we afgesproken dat de betreffende bewoners met hun architecten theoretisch een berekening maken. We wijzen hun er wel op dat de bouwkosten de komende tijd nog verder zullen stijgen. Wat betreft de versterking komt dit voor rekening van de NCG, die verplicht is om te indexeren. Wat betreft zijn eigen aanvullende wensen, zal de bewoner zelf opdraaien voor de stijging van de bouwkosten!

Het DNA van Krewerd: workshop

Krewerd moet haar dorpskarakter behouden. Dat is een belangrijk uitgangspunt van de dorpsvisie. Natuurlijk hoeft niet alles bij het oude te blijven. Sommige veranderingen brengen ook verbetering. Denk aan het planten van de heggen in de jaren 70. Dat wordt nu nog steeds als zeer positief wordt ervaren.

Ook de aardbevingsperiode zal een nieuwe laag van betekenis over Krewerd brengen. Maar dan wel met behoud van de ziel. We hebben inmiddels het dorp uitgebreid geanalyseerd. In tekeningen en schema's is het 'DNA van Krewerd' vastgelegd. De versterkingen zullen niet veel aan het aanzien veranderen, behalve als bijvoorbeeld sneldek-dakpannen vervangen worden voor iets mooiers. Dat is een kans.

We moeten extra opletten als er een aantal woningen wordt vervangen door sloop/nieuwbouw. Kenmerk van Krewerd is dat alle woningen anders zijn, er aan de straatzijde een kap is, dat de goot na één laag aangebracht wordt. De architect is een deskundige die de bewoner vanuit zijn kundigheid adviseert wat passend is, uitgaande van de dorps DNA.

Om te zorgen voor goede samenhang ga ik, als dorpsbouwmeester, een **workshop** organiseren met de betrokken architecten en Sacha Schram onze stedenbouwkundige. Als je sloopt hoeft niet perse op dezelfde plek hetzelfde worden teruggebouwd. Wellicht is het voor het plan en voor Krewerd beter als een woning iets naar achteren wordt geplaatst, of juist naar voren. Of wellicht gedraaid om met het dakvlak gunstiger in de zon te komen voor zonnepanelen. Er is veel mogelijk en er valt dus veel te bespreken.

Fons Verheijen, dorpsbouwmeester van Krewerd

Bezoek aan VDM

Op vrijdag 1 april bracht JBG met een groep architecten een bezoek aan VDM Woningen. De excursie is onderdeel van de haalbaarheidsstudie naar mogelijke sloop/nieuwbouw voor een aantal aangewezen adressen in het dorp.

VDM prefabriceert woningen op hout-skeletbasis. We kregen een rondleiding in de fabriek waar de prefabricage plaatsvindt. Het is bijzonder om te zien hoe efficiënt dit proces is ingericht. Aan de hand van ontwerpen die de architecten hebben gemaakt wordt samen gekeken welke mogelijkheden er zijn om een woning te kunnen realiseren. Ook wordt doorgerekend wat de bouw van een dergelijke woning kost.

De architecten kijken samen met de woningeigenaren of het haalbaar is om te kiezen voor sloop/nieuwbouw, of dat ze toch het traject ingaan van het versterken van de bestaande woning.

Werkwijze indienen van facturen vanuit depot bij NCG

Als er facturen worden ingediend bij de NCG, die betaald moeten worden vanuit het depot met voorbereidingskosten (bijvoorbeeld voor de ontwerpovereenkomst tussen architect en bewoner of een opdracht tussen constructeur en bewoner), dan is het van belang dat je als woningeigenaar zelf toestemming geeft dat deze factuur betaald kan worden, omdat je als woningeigenaar ook de opdrachtgever bent. Het mailadres is: depots@nationaalcoordinatorgroningen.nl

Een volledige omschrijving van deze werkwijze plaatsen we op de website www.experimentkrewerd.nl, op de pagina vraag en antwoord, zodat dit altijd weer terug te vinden is.

Nieuwe schades melden

Wanneer er nieuwe schades in de woning worden geconstateerd, dan is het van belang dat deze zo snel mogelijk worden gemeld bij het IMG (<https://www.schadedoormijnbouw.nl>), zodat deze voordat de versterking van de woning in uitvoering gaat nog kunnen worden meegenomen. Wanneer je een nieuwe melding hebt gedaan, meld dit dan ook bij Jolanda, zodat we op de hoogte zijn van nog lopende schademeldingen.

Kosten van de flora-fauna aanpak

Bewoners die de subsidie voor de ontwikkelkosten hebben aangevraagd en kunnen beschikken over het bouwdepot, hebben gezien dat hierin een bedrag van €1500 + Btw is opgenomen. Dit bedrag is gereserveerd voor de uitvoering van de maatregelen op de flora- en faunawet.

Zoals in het verleden al is toegelicht, is het ondoenlijk om voor ieder individueel adres maatregelen te maken om te voldoen aan deze wetten. Dit kan beter op dorpsniveau geregeld worden. Daarom heeft het coöperatiebestuur dorpscoloog Jan Doevendans ingehuurd om dit voor Krewerd uit te organiseren en in de gaten te houden. Het was natuurlijk gemakkelijker geweest als de NCG dat rechtstreeks naar de dorpscoöperatie had overgemaakt, maar de procedures lieten dit helaas niet toe. Nu zijn de bedragen gestald op de individuele bouwdepots. We willen graag dat het betreffende geld wordt overgemaakt naar de rekening van de dorpscoöperatie, zodat penningmeester Eltje Bos de facturen kan betalen.

We verzoeken alle woningeigenaren om de NCG daartoe opdracht geven. Dat gaat als volgt:

- Jullie krijgen vanuit de coöperatie een **verzoek tot betaling**.
- Dit verzoek moet worden getekend en opgestuurd naar de NCG (de architect kan hierbij ondersteunen).
- Met het verzoek tot betaling ontvangen jullie ook een opdrachtbrief die eveneens moet worden getekend en opgestuurd naar de NCG.
- Als beide formulieren zijn ontvangen, geeft de NCG de notaris opdracht het geld over te maken naar de dorpscoöperatie.
- De dorpscoöperatie zorgt voor verrekening met Jan Doevendans.

Het lijkt op deze manier wat omslachtig en ingewikkeld, maar we zullen ervoor zorgen dat de formulieren die jullie ontvangen helder en begrijpelijk zijn. Om maar met de Belastingdienst te spreken: makkelijker kunnen we het niet maken! Vanuit de coöperatie zullen we zeker ons best doen!

Energietransitie

Update vanuit project Aardgasvrije Wierdedorpen

Even voorstellen Projectleider Energie: Jop Hessel

In Krewerd lopen een aantal projecten gelijktijdig en één daarvan is de energietransitie, waarvoor ik sinds een aantal maanden verantwoordelijk ben als projectleider. Mijn naam is Jop Hessel, werk bij Enablemi en houd me bezig met allerlei projecten die te maken hebben met klimaat en energie, waaronder vier verschillende Proeftuinen Aardgasvrije Wijken, waar Krewerd er een van is. Ik vind het

heel leuk om met mensen na te denken over het verduurzamen van hun woning. Momenteel zit ik zelf ook in een flinke verbouwing van mijn woning waarbij flink geïsoleerd wordt en waar hopelijk binnenkort ook zonnepanelen en een warmtepomp worden geplaatst. Ik ben blij dat ik onlangs al een paar bewoners van Krewerd mocht ontmoeten in Kredo en kijk ernaar uit om jullie allemaal te ontmoeten en te spreken over de energietransitie in Krewerd!

Informatieavond over energie

Het is alweer even geleden, maar in februari hebben we met een groot aantal bewoners en hun architecten een digitale informatieavond gehad over het energiezuinig maken van de woningen in Krewerd. Hier lieten we eerste voorbeeldberekeningen zien met daarin de verwachte kosten en besparingen. We zien dat er in Krewerd veel mogelijkheden zijn om tijdens het versterken van de woning ook direct goed te gaan isoleren. Zo wordt het wonen comfortabeler en bespaar je elke maand (veel) meer op de energierekening.

Bijdrage voor bewoners

Tijdens deze informatieavond spraken we ook welke bedragen elk huishouden vanuit het project 'Aardgasvrije Wierdedorpen' kan ontvangen. Daarop kwamen veel goede, kritische vragen en opmerkingen. Op dit moment ligt de begroting van het project ter goedkeuring bij de Gemeente Eemsdelta en het drie-dorpen-overleg. Zodra de begroting is goedgekeurd, kunnen we meer vertellen over de beschikbare bedragen per huishouden en welke maatregelen kunnen worden toegepast. Tijdens de informatieavond kregen we ook vragen over de verdeling van het bedrag over de drie dorpen. Hier hebben we naar gekeken en in de berekening ervoor gezorgd dat alle bewoners van de drie wierdedorpen aanspraak kunnen maken op hetzelfde bedrag. Een fijne gedachte, zeker met de recente SNN-situatie in het achterhoofd. Dat heeft wel tot gevolg dat het maximale bedrag per woning iets is verlaagd. Binnenkort komen de bedragen met de uitleg en rekenvoorbeelden op de website www.aardgasvrijewierdedorpen.nl te staan. We proberen de vaart erin te houden, maar dit is wel iets waar zorgvuldig over nagedacht moet worden omdat het over veel geld gaat. Omdat het voor sommige bewoners in Krewerd nu echt het moment is om al een beslissing te maken over isolatie en verduurzamen, proberen we voor Krewerd zo snel mogelijk geld beschikbaar te maken zodat er kan worden begonnen met het werk gelijktijdig met de versterking.

Warmtepompen

Toen ik laatst in Krewerd was, kreeg ik over warmtepompen. Ik kan hier uren over vertellen, maar dat is misschien handiger voor een ander moment. De twee dingen die het meest ter sprake kwamen zijn:

Geluidsoverlast

Veel mensen praten over het geluid van warmtepompen. Dat snap ik, sommige apparaten brommen een beetje. Het is echter wel belangrijk om onderscheid tussen de verschillende soorten warmtepompen te maken, omdat niet ieder type geluid maakt. Wanneer er geen gebruik wordt gemaakt van een buitenunit, dan speelt geluidsoverlast geen rol. Bij de lucht-warmtepomp is dit echter wel het geval. Hierbij wordt warmte uit de buitenlucht gehaald en door middel van een compressor (die maakt dus dat geluid) verder verwarmd tot de juiste temperatuur voor in de woning. Het geluid

dat deze warmtepomp produceert is wel aan strenge eisen gebonden. Op 3 meter van de erfgrans mag deze nauwelijks hoorbaar zijn. In de praktijk hoor je moderne warmtepompen ook bijna niet als je er langsloopt. Het enige geluid dat mogelijk nog wel hoorbaar is enige gebrom van de compressor, maar dit is bijna altijd goed te verhelpen door het apparaat zo te monteren dat het gebrom zoveel mogelijk gedempt wordt door bijvoorbeeld rubberen voetjes. Daarnaast zijn er speciale geluiddempende kasten verkrijgbaar waardoor je helemaal niks meer hoort.

Kinderziektes

Een ander punt dat ik weleens hoor is dat mensen het eerst nog even willen aankijken totdat alle kinderziektes uit deze jonge techniek zijn gehaald. Natuurlijk wordt er nog hard steeds gewerkt om warmtepompen stiller en zuiniger te maken, maar de techniek zelf is al heel oud. Het is namelijk hetzelfde principe als wordt gebruikt in airco's en koelkasten, maar dan andersom, dus om te verwarmen in plaats van te koelen. De techniek is dus zeker niet nieuw en ook erg betrouwbaar. De grootste uitdaging op het moment is dat nog niet alle installateurs even bedreven zijn met de installatie van warmtepompen. Hier kan nog veel gewonnen worden in de kwaliteit. Daarom willen we de kwaliteit van de installateurs die in Krewerd aan de slag gaan zelf extra goed in de gaten houden en controleren zodat jullie als bewoners allemaal kunnen genieten van een goedwerkend, energiezuinig huis.

Dorpsvernieuwing

Trapveldje

Het onderzoek van EcoReest naar de bodemkwaliteit is afgerond. Zoals verwacht is er inderdaad verontreiniging in de grond aangetroffen, Als we voldoen aan enkele voorwaarden is gebruik van deze grond toegestaan en veilig voor de gebruikers. Binnenkort zal Jolanda de dorpsbewoners die zich vorig jaar hebben aangemeld voor de werkgroep benaderen om te kijken of we samen een plan kunnen maken voor deze plek. Wil je meedoen in deze werkgroep, meld je dan aan bij Jolanda.

Krewerd Cracks: op zoek naar scheuren

Krewerd Cracks is een kunstproject over de aardbevingsschade in Krewerd. Met kunst willen wij de misère omzetten in iets moois. We geven een creatieve nieuwe kijk op de 'wonden' in de woningen van onze gemeenschap. Krewerd Cracks is een bewonersinitiatief van de dorpscoöperatie Krewerd.

De ontstane scheuren worden opgevuld met bijzondere, onverwachte en contrasterende materialen. Kunstenaar Monique Goossens maakt hiervan foto's voor een expositie, voor Krewerders, de Groningers en andere medelanders.

Oproep:

We zijn nog op zoek naar een aantal scheuren die gefotografeerd mogen worden. Mochten er in je woning scheuren aanwezig zijn die mee mogen doen in deze expositie, laat het dan even weten aan Jolanda (0645756577 of info@jolandadijkhuis.nl).

Voor in de agenda: bewonersavond 19 mei

Op donderdag 19 mei a.s. organiseren we weer een avond voor de leden van dorpscoöperatie Krewerd. Deze bijeenkomst begint om 19:30 uur en we zijn blij om jullie weer te mogen verwelkomen in Kredo. Het programma voor deze bijeenkomst volgt!

Springschool Hanzehogeschool met bezoek uit Oeganda

Op maandag 11 april waren een aantal studenten uit Oeganda samen met hun docent en een aantal docenten van de opleiding Social Work aan de Hanzehogeschool te gast in Krewerd voor een Springschool. Zij kregen collega van Hanneke Pot, die ook het onderzoek in Krewerd heeft uitgevoerd, over de gevolgen van de gaswinning in Groningen en hoe we de versterking van de woningen in Krewerd collectief aanpakken in het experiment. Erg mooi om te zien hoe gemeenschapszin overal ter wereld speelt en ook hoe deze toekomstig social workers daar ook weer een rol in gaan spelen. Deze bijeenkomst werd afgesloten met een rondje Krewerd en een bezoek aan de boerderij van Bart.

Nieuws over Flora & Fauna: de 5V-gevel

Dorpsecoloog Jan Doevendans aan het woord:

De 5V gevel is bedoeld om zeker te zijn van uitwijkplaatsen voor **V**ogels, **V**linders en **V**leermuizen in **V**rijheid en **V**rede.

De wet van de zorgplicht geeft aan dat je rekening moet houden met alle dieren, wanneer er door mensen wordt ingegrepen aan de omgeving. Omdat feitelijk niemand dat consequent doet en we de wereld helemaal gek hebben gemaakt met allerlei protocollen en onmogelijke afspraken, die vrijwel altijd de politieke belangen dienen, is de hele wereld in oorlog met de natuurlijke omgeving.

Geld en andere belangen gaan in die gevallen voor op het welzijn en dagelijks leven, terwijl de prioriteit juist andersom zou moeten liggen: het gaat om leven voor mensen en dan moet je de ecologie vooropstellen. Daarom kijken we altijd naar de vraag:

waar en hoe pas ik de ecologie in, zodat bloemen, nectar, insecten en zuurstof behouden blijven en daarmee ons dagelijks leven verbetert.

Wat kun je zelf doen om je eigen leefwereld te verbeteren?

Elke ecologische actie start daarom met alleen maar met kijken en van het groen af te blijven. Kap geen bomen en zaag geen takken etc. Eventueel kun je de plek waar je moet zijn schoonmaken. Maar de boodschap is: niets veranderen!

5V-gevel

Deze eerste 5V gevel is een experiment die verbonden is aan Experiment Krewerd. Deze is een voorbeeld van hoe de puntgevels van de huizen er na de versterking uit kunnen komen te zien. Het is de bedoeling dat de volgende 5V-gevels tijdens en na de versterkingsoperatie worden ingezet voor de huisvesting van dieren. Hoe, wat en waar hangt af van de wensen en mogelijkheden. Het is de bedoeling dat deze eerste gevel wordt geplaatst wanneer we met de versterking gaan beginnen.

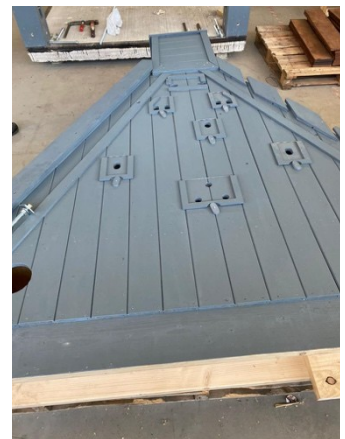
Dit eerste prototype van de 5V-gevel is bedacht door BuitenbedrijfBBZ en ontworpen samen met dorpsbewoners. Trainingscentrum Leerbouwen stond garant voor de bouw.

Vervolgplan

In het vervolg plan richten we ons samen met de architecten ons op de bestaande puntgevels van de woningen. En dit gaat altijd in samenspraak met jullie als woningeigenaren. Als daarachterliggende (lage) zolders niet gebruikt worden kunnen 5V gevels die huidige gevels vervangen in de toekomst. Dan kunnen de zolders geïsoleerd worden in plaats van de daken. Worden de zolders wel als intensieve leefruimtes gebruikt dan moeten we zoeken naar een andere oplossing.

Oproep:

We willen deze eerste 5V-gevel laten beschilderen en hiervoor zijn we op zoek naar vrijwilligers die dit leuk vinden om te doen! Wil je meedoen? Meld je dan even bij Jolanda.

Bereikbaarheid

Procesbegeleider Jolanda Dijkhuis

Iedere donderdagmiddag van 14:00-17:00 uur is procesbegeleider Jolanda Dijkhuis aanwezig in Kredo. De deur is open en de koffie staat klaar.

Daarnaast is zij bereikbaar via: info@jolandadijkhuis.nl of 06-45756577

Heb je vragen, opmerkingen of wil je liever een afspraak maken, app, mail of bel gerust!

Inwonersondersteuner Elsbeth Baas

Vanuit de Gemeente Eemsdelta zijn onafhankelijk inwonersondersteuners aangesteld die kunnen ondersteunen als er problemen worden ervaren op emotioneel, lichamenlijk en sociaal gebied door de aardbevingen. Ze bieden een luisterend oor, ondersteunen je bij het vinden van oplossingen en zoeken samen met je naar antwoorden en, als het nodig is, naar hulpverlening. Voor Krewerd gaat het om Elsbeth Baas. Zij is bereikbaar via de volgende gegevens: Mail: Elsbeth.baas@eemsdelta.nl. Telefoonnummer 0622736153.